

Eduskunnan vastaus hallituksen esitykseen laeiksi liiketoimintakiellosta annetun lain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta

Eduskunnalle on vuoden 1996 valtiopäivillä annettu hallituksen esitys n:o 198/1996 vp laeiksi liiketoimintakiellosta annetun lain ja eräiden muiden lakien muut-

tamisesta. Nyt koolla oleva eduskunta, jolle lakivaliokunta on antanut asiasta mietintönsä n:o 15/1997 vp, on hyväksynyt seuraavat lait:

Laki

liiketoimintakiellosta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti kumotaan liiketoimintakiellosta 13 päivänä joulukuuta 1985 annetun lain (1059/1985) 7, 13 ja 14 § sekä 19 §:n 2 momentti, sellaisena kuin niistä on 19 §:n 2 momentti laissa 1263/1988,

muutetaan 1—5 ja 8 §, 9 §:n 2 momentti, 10 ja 11 §, 18 §:n 1 ja 3 momentti, 19 §:n 1 momentti ja 21 § sekä

lisätään lakiin uusi 19 a ja 21 a § seuraavasti:

1 §

Lain tarkoitus

Sopimattoman ja vahingollisen liiketoiminnan estämiseksi sekä liiketoimintaan kohdistuvan luottamuksen ylläpitämiseksi voidaan määrätä liiketoimintakiello siten kuin tässä laissa säädetään.

2 §

Liiketoimintakiellon henkilöpiiri

Liiketoimintakieltoon voidaan määrätä 3 §:ssä säädetyn edellytyksin:

1) yksityinen elinkeinonharjoittaja, jonka harjoittamasta liiketoiminnasta on kirjanpito-laissa (655/1973) säädetty kirjanpitovelvollisuus;

2) avoimen yhtiön yhtiömies, kommandiittiyhtiön vastuunalainen yhtiömies ja euroop-

palaisen taloudellisen etuyhtymän henkilöjäsen; sekä

3) se, joka on yhteisön hallituksen jäsenenä tai toimitusjohtajana taikka muussa siihen rinnastettavassa asemassa, samoin kuin se, joka tosiasiallisesti johtaa yhteisön tai säätiön taikka ulkomaisen sivuliikkeen toimintaa taikka hoitaa sen hallintoa.

3 §

Liiketoimintakiellon määräämisen edellytykset

Liiketoimintakieltoon voidaan määrätä 2 §:ssä tarkoitettu henkilö,

1) jos hän on liiketoiminnassa olennaisesti laiminlyönyt siihen liittyviä lakisääteisiä velvollisuuksia; tai

2) jos hän on liiketoiminnassa syylistynyt rikolliseen menettelyyn, jota ei voida pitää vähäisenä,

ja hänen toimintaansa on kokonaisuutena arvioiden pidettävä velkojien, sopimuskumppaneiden, julkisen talouden taikka terveen ja toimivan taloudellisen kilpailun kannalta vahingollisena.

Laiminlyöntien olennaisuutta 1 momentin 1 kohdan mukaan arvioitaessa on otettava huomioon erityisesti laiminlyöntien suunnitelmallisuus, niiden kesto ja toistuvuus sekä laiminlyönneistä aiheutuneiden vahinkojen määrä. Laiminlyöntiä on aina pidettävä olennaisena, jos 2 §:ssä tarkoitettu henkilö on laiminlyönyt kirjanpitovelvollisuuden niin, ettei kirjanpitovelvollisen taloudellista tulosta ja asemaa tai kirjanpitovelvollisen liiketoiminnan kannalta olennaisia liiketapahtumia kyetä selvittämään ilman kohtuutonta vaivaa.

4 §

Liiketoimintakiellon sisältö

Liiketoimintakieltoon määrätty ei saa:

1) itse tai toista välikätenä käyttäen harjoittaa sellaista liiketoimintaa, josta kirjanpitoaissa on säädetty kirjanpitovelvollisuus;

2) olla avoimen yhtiön yhtiömiehenä tai kommandiittiyhtiön vastuunalaisena yhtiömiehenä taikka eurooppalaisen taloudellisen etuyhtymän henkilöjäsenenä;

3) olla yhteisön tai säätiön hallituksen jäsenenä, varajäsenenä, toimitusjohtajana taikka muussa niihin rinnastettavassa asemassa yhteisössä tai säätiössä;

4) itse tai toista välikätenä käyttäen tosiasiallisesti johtaa yhteisön tai säätiön taikka ulkomaisen sivuliikkeen toimintaa tai hoitaa sen hallintoa;

5) olla itse tai toista välikätenä käyttäen osakeyhtiön tai osuuskunnan perustajana; taikka

6) hankkia itse taikka toista välikätenä käyttäen omistukseen tai sopimukseen perustuvaa määräysvaltaa liiketoimintaa harjoittavassa yhteisössä.

Kielto ei koske tehtäviä tai toimintaa sellaisessa julkisoikeudellisessa yhteisössä tai yhteisöön kuuluvassa säätiössä tai laitoksessa, jonka pääasiallisena tarkoituksena ei ole liiketoiminnan harjoittaminen. Kielto ei myöskään koske tehtäviä tai toimintaa sellaisessa aatteellisessa yhdistyksessä tai säätiössä, joka ei lainkaan harjoita liiketoimintaa tai harjoittaa sitä vain vähäisessä määrin.

Erityisistä syistä voidaan määrätä, ettei kielto koske tiettyä tai tietyntaista liiketoimintaa taikka tehtäviä tai toimintaa tietyssä yhteisössä tai säätiössä taikka 1 momentin 6 kohdan mukaisen määräysvallan hankkimista yhteisössä.

5 §

Liiketoimintakiellon kesto

Liiketoimintakieltoon voidaan määrätä vähintään kolmeksi ja enintään seitsemäksi vuodeksi.

8 §

Vireillepanoaika

Liiketoimintakiellon määräämistä koskeva asia on pantava vireille viiden vuoden kuluessa liiketoimintakieltoa koskevan vaatimuksen perusteena olevasta viimeisimmästä laiminlyönnistä tai rikollisesta teosta.

9 §

Liiketoimintakiellon voimaantulo

Liiketoimintakiellon määräämistä koskevaa päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei ylempi tuomioistuimien vastaajan vaatimuksesta määrää, että päätöstä ei ole kokonaan tai määrättyiltä osin noudatettava. Vastaajan vaatimus on viipymättä toimitettava muutoksenhakutuomioistuimelle, jonka tulee välittömästi ottaa vaatimus tutkittavakseen.

10 §

Päätöksessä mainittavat seikat

Liiketoimintakiellon määräämistä koskevassa päätöksessä on mainittava kiellon sisältö, kiellon alkamis- ja päättymispäivä sekä kiellon rikkomisesta 16 ja 17 §:ssä säädetty seuraamukset. Päätöksessä on mainittava myös, mitä velvollisuuksia liiketoimintakieltoon määrättyllä on 21 a §:n mukaan.

11 §

Väliaikainen liiketoimintakiello

Jos 2 §:ssä tarkoitettu henkilö on epäiltynä tai syytteessä liiketoiminnassa tehdystä rikoksesta ja liiketoimintakiellon määräämistä voidaan pitää todennäköisenä, voi tuomioistuimien syyttäjän vaatimuksesta määrätä hänet väliaikaiseen liiketoimintakieltoon, jos se on tarpeen vahingolliseksi katsottavan liiketoiminnan estämiseksi.

Väliaikainen liiketoimintakiello voidaan määrätä enintään kuudeksi kuukaudeksi kerrallaan. Jollei syytettyä väliaikaisen liiketoimintakiellon perusteena olevasta menettelystä ole nostettu vuoden kuluessa väliaikaisen kiellon määräämisestä, raukeaa kiellon voimassaolo.

Väliaikaiseen liiketoimintakieltoon on muutoin sovellettava, mitä 4, 9, 10 ja 15 §:ssä, 19 §:n 3 momentissa sekä 21 ja 21 a §:ssä säädetään liiketoimintakiellosta. Väliaikaista liiketoimintakielloa koskevassa päätöksessä tulee mainita, milloin kiello 2 momentin mukaan raukeaa.

Päätökseen, jolla väliaikainen liiketoimintakiello on määrätty, ei saa hakea valittamalla muutosta. Päätöksestä saa kuitenkin kannella ilman määräaikaa.

18 §

Toimivaltainen tuomioistuin

Liiketoimintakiellon määräämistä koskeva asia tutkitaan siinä tuomioistuimessa, joka on toimivaltainen vaatimuksen perusteena olevaa rikosta koskevassa syyteasiassa taikka jonka tuomiojärjestyksessä liiketoimintaa on harjoitettu.

Liiketoimintakiellon kumoamista koskevan hakemuksen tutkii se yleinen alioikeus, joka on ensimmäisenä oikeusasteena ratkaissut liiketoimintakiellon määräämistä koskevan asian. Liiketoimintakiellon rikkomista ja liiketoimintakiellon pidentämistä koskeva asia tutkitaan edellä tässä momentissa tarkoitetus-

sa tai siinä tuomioistuimessa, joka on syyteasiassa muuten toimivaltainen.

19 §

Asian käsittely

Liiketoimintakiellon määräämistä ja pidentämistä koskevan asian käsittelyssä noudetaan soveltuvin osin, mitä virallisen syyttäjän ajaman rikosasian käsittelystä säädetään. Asia voidaan tutkia ja ratkaista vastaajan poissaolosta huolimatta. Vastaajan velvollisuudesta korvata valtiolle asian käsittelystä aiheutuneet oikeudenkäyntikulut on soveltuvin osin voimassa, mitä rikosasian vastaajasta säädetään.

19 a §

Liiketoimintakielloasian tutkinta

Jos 2 §:ssä tarkoitettu henkilö on epäiltynä liiketoiminnassa tehdystä rikoksesta, jota ei voida pitää vähäisenä, tulee esitutkinnan yhteydessä tutkia myös, onko liiketoimintakiellon määräämiseen edellytykset. Poliisin on lisäksi syyttäjän pyynnöstä toimitettava liiketoimintakiellon määräämistä tai pidentämistä koskevassa asiassa tutkinta.

21 §

Rekisteri

Oikeusrekisterikeskus pitää rekisteriä liiketoimintakielloista.

Jokaisella on oikeus saada tietoja rekisteriin merkityistä, voimassa olevista liiketoimintakielloista.

Liiketoimintakielloa koskevat tiedot poistetaan rekisteristä viiden vuoden kuluttua kiellon päättymisestä.

Tiedot päättyneistä liiketoimintakielloista on pidettävä salassa. Tietoja voidaan kuitenkin luovuttaa poliisille liiketoimintakiellon rikkomista koskevan rikoksen esitutkintaa ja

liiketoimintakiellon määräämisen edellytysten selvittämistä varten sekä yleiselle syyttäjälle syyteharkintaa ja syytteen ajamista varten.

21 a §

Kiellon noudattamisen valvonta

Kiellon noudattamista valvoo poliisi. Valvonnasta on voimassa, mitä poliisilaissa (493/1995) säädetään poliisitutkinnasta. Liiketoimintakieltoon määrätyn asema poliisitutkinnassa määräytyy poliisilain 38 §:n 2 momentin mukaisesti.

Kun liiketoimintakielto on tullut voimaan, on poliisin laadittava selvitys siitä, mitä liiketoimintaa liiketoimintakieltoon määrätty on harjoittanut ennen kiellon määräämistä ja mihin toimenpiteisiin tämä on ryhtynyt kiellon johdosta. Liiketoimintakieltoon määrätty on velvollinen antamaan selvitystä varten

tarpeelliset tiedot. Hänen on kiellon voimausaikana toimitettava poliisille tämän kehotuksesta selvitys toimeentulostaan ja tiedot työpaikastaan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

Tämän lain säännöksiä liiketoimintakieltoon määräämisestä sovelletaan, jos yksikin vaatimuksen perusteena oleva 3 §:ssä tarkoitettu laiminlyönti tai rikos on tapahtunut tämän lain tultua voimaan.

Vaatus liiketoimintakiellon määräämisestä aikaisempien säännösten mukaan on tehtävä kahden vuoden kuluessa lain voimaantulosta. Jos kielto määrätään aikaisempien säännösten mukaan, on kiellon sisällöstä ja kestosta kuitenkin voimassa, mitä tämän lain 4 ja 5 §:ssä säädetään.

Liiketoimintakiellosta annetun lain tällä lailla kumottua 7 §:ää sovelletaan, jos konkurssi on alkanut ennen tämän lain voimaantuloa.

Laki

eurooppalaisesta taloudellisesta etuystymästä annetun lain 1 §:n 2 momentin kumoamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Tällä lailla kumotaan eurooppalaisesta taloudellisesta etuystymästä 22 päivänä joulukuuta 1994 annetun lain (1299/1994) 1 §:n 2 momentti.

2 §

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

Laki

poliisin henkilörekistereistä annetun lain 13 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan poliisin henkilörekistereistä 7 päivänä huhtikuuta 1995 annetun lain (509/1995) 13 §:n 2 momentin 1 kohta seuraavasti:

13 §

Poliisin tietojen saanti eräistä rekistereistä

— — — — —
 Poliisilla on oikeus saada, siten kuin asianomaisen rekisterinpitäjän kanssa sovitaan, teknisen käyttöyhteyden avulla:

1) oikeushallinnon tietojärjestelmistä tieto- ja syyteharkinnassa olevista tai olleista rikosasioista, annetuista rangaistusmääräyk-

sistä, liiketoimintakielloista, tuomioistuimessa vireillä olevista rikosasioista, tuomituista sakkorangaistuksista ja vankeusrangaistusta suorittavista tai suorittaneista henkilöistä; tietojen saamisesta rikosrekisteristä säädetään kuitenkin rikosrekisterilaissa (770/1993);

— — — — —
 Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
 kuuta 199 .

— — — — —
 Helsingissä 2 päivänä joulukuuta 1997
 — — — — —

